

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za goznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izloče frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Gospodarska zveza“.

S Štajerskega 4. decembra.

»Slovenski Gospodar« je v današnji številki priobčil članek o naši gospodarski organizaciji. Novega ni v tem članku ničesar. Kar pregreva g. Koročec, so same stare reči, ki smo jih že dostikrat čitali v kranjskih klerikalnih listih in se oziramo nanje le zategadelj, ker vidimo v tem članku zopet poskus, presaditi na Štajersko tisto nesrečno gospodarsko organizacijo, s katero so klerikalci na Kranjskem tako klavrno pogoreli.

Načrt, ki ga za slovensko gospodarsko organizacijo na Štajerskem priporoča »Slovenski Gospodar«, je naslednji: v vsaki fari ali, če mogoče, v vsaki vasi posebno posojilnico ali pa zadrugo, da bo kmet doma dobival posojila, doma nalagal svoj denar, doma kupoval svoje potrebščine in doma prodajal svoje pridelke.

To se prav lepo bere in tudi prav lepo izgleda na — papirju, praktično pa je ta načrt nemogoč, ker so naše gospodarske razmere drugačne, kakor na pr. v Nemčiji. Te gospodarske razmere onemogočajo tako organizacijo, kakor jo nasvetuje »Slovenski Gospodar« in če se vendar s silo in na umeten način ustanovi, jej bo kmalu konec. Saj smo že imeli take poskuse to in tam na Štajerskem, a vspeha ni bilo nikjer. Propadle so že različne zadruge in potegnile posojilnice v veliko škodo, kar pa še obstoji zadrug, se nobena ne more povzpeti niti tako daleč, da bi stale na trdnih nogah, vse hirajo in ginevajo in kmalu se bo blizu Celja slišalo o novem velikem polomu.

Klerikalci na Kranjskem so gotovo vse storili, kar je le bilo v njihovih močeh, da uresničijo svoj gospodarski program, saj bi bili tako kmata dobili popolnoma v oblast in ruinirali tiste sloje, ki so jez klerikalizmu na deželi in v mestih. In vendar je vsa ta gospodarska organizacija tako žalostno pogorela.

Zaradi tega je popolnoma prav, da »Zveza slovenskih posojilnic v

Celju« neče ničesar slišati o taki organizaciji, ker je nemogoča vsled naših specialnih gospodarskih razmer, ker nima bodočnosti in ker bi slovenski denar spravila v največjo nevarnost. Ako bi se »Zveza« udala in začela na svoje članice vplivati v smislu nazorov »Slovenskega Gospodarja«, bi kmalu izgubila svoj vpliv. Tiste posojilnice, katerim je na pametnem in dobrem gospodarstvu, bi ne mogle ostati pri celjski »Zvezi«.

»Slovenski Gospodar« tudi sam uvideva, da »Zveza slovenskih posojilnic v Celju« ne pojde na njegove limanice in ne postane denarna centrala za to novo organizacijo. Vsled tega priporoča pristop h »Gospodarski zvezi« v Ljubljani. Menda se vidi že iz tega, kam pes taco moli.

»Gospodarska zveza« je pa tudi na Štajerskem tako kompromitirana in na tako slabem glasu, da je niti »Slov. Gospodar« ne more priporočati brezpogojno. »Vsled tega zahteva neke spremembe pri »Gospodarski zvezi«, kakor da bi potem to podjetje postalo solidno in zaupanja vredno. In da bi ljudi laglje zapeljal, trdi »Slovenski Gospodar«, da je c. kr. poljedelsko ministrstvo to »Gospodarsko zvezo« »nekako« pripoznalo za sredotočje vse slovenske gospodarske organizacije.

Kdaj, kje, kako, s čim je poljedelsko ministrstvo »Gospodarsko zvezo« pripoznalo — »nekako« pripoznalo piše »Slov. Gospodar« — za sredotočje vse slovenske gospodarske organizacije? Nihče ne ve nič o tem. Če je res, naj se to pripoznanje vendar obelodani, če ni res, naj se pa oglasi ministrstvo, ako še kaj drži na svoj ugled, ki pa je vsled izrednega podpiranja različnih slabih naprav občutno trpel. Ministrstvo se je zavzemalo za »Vinogradniško društvo« v Ljubljani, in to društvo je bilo obsojeno radi tihotapstva in bi moralo biti obsojeno radi goljufije, storjene z izdajanjem in predlaganjem falsificiranih bilanc. Ministrstvo je dalo »Gospodarski zvezi« podporo in to podporo je porabil dr. Šusteršič za uprizoritev afere z žlindro. Ministrstvo je letos dalo zopet podporo »Gospo-

darski zvezi« za izvrševanje revizij in te revizije se tako izvršujejo, da sta oba revizorja v kazenski preiskavi zaradi hudodelstva goljufije. To so take blamaže za ministrstvo, da si večjih že ni mogoče misliti. Brezvestno pa je, siliti poštene, na trdni podlagi stoječe posojilnice, naj se pridružijo »Gospodarski zvezi«, ki je v raznih slučajih dokazala, da ne zasluži nikakega zaupanja.

Svarimo somišljenike »Slovenskega Gospodarja«, naj dobro premislijo, kako usodepoln korak store, ako ustvarijo tudi pri nas na Štajerskem tako organizacijo, kakršno je ustvaril dr. Šusteršič na Kranjskem in ako jo postavijo pod vodstvo razupite »Gospodarske zveze« v Ljubljani. Kesali se bodo, to je gotovo, a morda pride kes prepozno, — zanje in za narod.

V Ljubljani, 5. decembra.

Državni zbor.

V začetku včerajšnje seje je predlagal posl. Sylvester, naj bi se o krošnjaškem zakonu ne debatiralo po paragrafi, kar bo zahtevalo 34 debat, temu se naj sprejme v sedmih skupinah. Ta predlog pa se je odklonil. Prvi je govoril k debati posl. Šusteršič, ki je apeliral na nemške zastopnike, da se gre za gospodarsko eksistenco nemškega jezikovnega otoka na Kranjskem, za Kočevje. S kranjskega stališča je predloga absolutno nesprejemljiva. Govornik je rekel: »Pustite predlogo, kakršna je — in ves politični okraj kočevski bo v petih letih brez prebivalstva«. Posl. Pommer je vprašal govornika, zakaj se ni tega predlagalo v obrtnem odseku. Posl. Šusteršič je stavil dodatni predlog: »Ravno tako naj ne velja ta zakon glede trgovine z leseni, sitarskimi in lončarskimi izdelki, ako se gre le za prodajo domačih izdelkov«. Govorili so še poslanci Schweiger, Ofner in Kulp. Vladni zastopnik, sekcijski načelnik dr. Weigelsperg je govoril proti Šusteršičevemu predlogu, češ, da ni mogoče kontrolirati, kateri izdelki so domače industrije in kateri ro-

kodelstva. Šusteršič: »Saj se lahko da vsem legitimacija!« — Vladni zastopnik: »Za legitimacije je vendar v zakonu določeno preskrbljeno. Gre se le za to, ali ima kdo obrtni list ali krošnjaško knjižico.« Med krščanskim socialcem Heilingerm in Biankinijem je prišlo potem do ostrih kontroverz. Heilinger je namreč napadal bošnjaške krošnarje. Posl. Choc: »Slovenci morajo dunajske agente vreči iz hiše, to bi bil najboljši odgovor«. Posl. Heilinger: »Bošnjaki niso Avstrijci!« (Ugovor in smeh pri Čehih in Jugoslovanih). Biankini je poučeval nasprotnika, da pride vsako leto na tisoče Nemcev v Bosno domačinom kruh odjedat. Glavna govornika sta bila Ellenbogen contra, in Loser pro. Poročevalec Foerg se je še enkrat izrekel prot Šusteršičevemu predlogu. Pri glasovanju je bil Šusteršičev predlog odklonjen.

Reforma v Macedoniji.

Dogovor Avstrije in Ruske iz leta 1897, vsled katerega sta se te dve državi zavezali, skrbeti vzajemno za mirne odnose na Balkanu, je dosel sedaj prvi uspeh. Sultan se je diplomatskemu prigovarjanju imenovanih dveh velesil udal ter izvedel zahtevane reforme za turške provincije v Evropi, posebno za Macedonijo. Ako se bodo te preosnove tudi natančno izvrševale, je upati, da se pomiri vrvenje v Macedoniji. Reforme določujejo sledeče: 1. Žandarmerija se sestavi iz mohamedanov in kristijanov, ki znajo brati in pisati. Dosluženi vojaki imajo povsod prednost. Tudi policijski komisariji in agentje bodo deloma mohamedani deloma kristijani. 2. Okrožni poveljniki (valiji) morajo nadzorovati napredke kmetijstva, javnih stavb in industrije. V ta namen se jim pridelijo novoimenovani ravnatelji javnih zgradb. 3. Naselbine z več kot 50 hišami dobé ljudske šole. V glavnih krajih sandžakov in vilajetov se ustanove pripravnišnice. Ravnatelje za šole in kmetijstvo imenuje minister zunanjih zadev, take izborne može, ki poznajo mednarodno pravo in pogodbe. Sodne uradnike imenuje justični minister, in sicer v enakem razmerju mo-

LISTEK.

Praška pisma.

Božič se približuje in v vseh krogih vlada zimnična živahnost. Zakaj od božičnih uspehov je odvisno večkrat gmotno stanje celega leta. To se opaža osobito na knjižnem trgu. Že dolgo prej so pripravljala založništva nove knjige, dela, albume, ki naj tvorijo takorekoč idejni in idealni del božičnih daril. Novoletne številke različnih literarnih listov in revij so skoro že vse izšle, — vsak hiti, da se ne zakasni v konkurenčnem boju in da ne ostane praznih rok. Zakaj tudi literatura je danes trgovina in mnogo uspeha je odvisno tudi od spretnega založnika in ne samo od nadarjenega avtorja. Češki književni trg je urejen povsem po vzgledu ostalih, velikih evropskih narodov, njihova podjetnost je znana, njihova organizacija in njihova kolportaza, ki tu mnogo odločujeta, sta vzorni.

Književna produkcija Čehov je velikanska. Cela vrsta velikih in malih založnikov izda vsako leto premnogo knjig. Prevodna literatura zavzema poleg izvirne

časno mesto. Vsako svetsko delo, ki je imelo kaj uspeha, se v najkrajšem času prevede in cene so mnogo zmernejše, kakor one nemških prevodov. Različne biblioteke in knjižnice skrbijo za dobro čtivo za malo denarja. »Svetská knihovna«, ki je izvrstno urejevana, stoji n. pr. 10 kr. zvezek, dočim stoji nemška »Reclam-Bibliothek« po 12 kr. in ima poleg tega še slabji papir in slabji tisk. — Sploh pa poskrbe češki založniki knjige za vse zahteve in vse sloje. Vsako leto izide mnogo krasnih, dragocenih književnih del z izbornimi ilustracijami, ki so v resnici v vsakem oziru velike umetniške vrednosti.

Razume se, da je zdaj pred Božičem izdaja še posebno živahna. — Društvo čeških pisateljev »Máj«, ki je zasnovalo zdaj tudi lastno založništvo, je izdalo na pr. naenkrat 16 knjig in 12 jih je še v tisku. Pomisliti pa se mora, da je to šele začetek in da je društvo dolžno postopati z največjo opreznostjo z društvenim denarjem. Druga založništva, ki imajo že svoje stalne zveze, svoje stalno občinstvo, nastopajo pač z večjim pompom.

Imenovano društvo izdaja tudi svoj časopis »Máj«, ki je tednik in pač najmlajši izmed svojih literarnih drugov.

Imena uredništva naznačujejo zlati srednji pot, vsem nekaj, tudi najmlajši frakci češke moderne, ki se je skupljala dozdej že 9 let skoro izključno okrog aristokratskega mesečnika »Moderná revue«. »Zvon«, ki je voden od tistih oseb, kakor »Máj«, ni tako toleranten, čeravno je šele tri leta star. »Květy«, — izhajajo enkrat na mesec na 8¹/₂ tiskanih polah — so bili večkrat naprednejši, vključ svojem 24 letniku. Zato je »Osvěta« ostala zvesta svojim 33letnim tradicijam in ravno še o priliki Zolove smrti je stara gospodična Krásnohorská patetično grmela proti temu velikanu, ki je po njenem mnenju prelival gnojnico in se valjal v blatu in smradu. — »Lumír«, ki ima tudi že častitljivo starost — 31. letnik — je moderno glasilo, človek bi rekel: češke literarne buržoazije, urednik mu je Vaclav Hladík, autor drame »Závrat«, ki se je nedavno dajala v češkem gledališču. — »Rudé květy«, lep ilustriran mesečnik, izdaja soc.-demokratska stranka. Zvezek — 1 tiskovna pola — stoji 10 kr. »Katolišká moderna« ima štirinajstnevnik, ki se je iz »Obrázková revue« prekrstil v »České květy«. »Zlatá Praha« je menda na našem jugu najbolj znan češki ilustrirani list. Njena domena je družina, —

vendar njeni literarni prispevki daleč presežajo nemško takozvano »Familienliteratur«. Tudi ona obstoji že 20 let. »Rozhledy«, tednik za politiko, umetnost in vedo, so ostali v vseh 13 letih svojega obstanka zvesti svojemu programu: boj za pravico in resnico. »Naša doba«, mesečnik, izhaja X. leto, vsaka številka na 6 polah, je najboljša češka revija, razpravlja o vseh kulturnih pojavih češkega naroda in ostalega sveta, rediguje jo prof. dr. Masaryk. Tudi »Česká revue«, katero izdaje »Klub narodné strany svobodomyselné« je resen list, ki se trudi stati na vrhuncu svoje naloge. »Slovanskí přehled« pozna tudi pri nas vsaj po imenu vsak inteligenten Slovenec. »Obzor literární a umělecký«, list posvečen objektivni kritiki, je, žal, zdaj na koncu svojega 4. letnika zaniknil. »Volné směry«, glasilo umetniškega društva »Manes«, je krasen mesečnik z mnogimi umetniškimi prilogami in reprodukcijami. Izhaja VII. leto in vsekakor zasluži, da krasi tudi naše slovenske salone. Poroča v besedi in v ilustracijah o vseh čeških in svetovnih pojavih na polju upodablajoče umetnosti. — Ravno kar je izšlo »Dílo«, katero je začela izdajati »Jednota umělců výtvarných«, ki se misli pečati iz-

hamedane in kristijane. Okrožja dobijo ravno tako sodne tribunale s civilnim in kazenskim oddelkom, kakor sandžaki. So dišča morajo biti povsem neodvisna. Vsak pristransko se vedeči sodnik se takoj odstavi. 4. Imenujejo se generalni guvernerji in en generalni ravnatelj, kateremu bodo podrejeni vsi civilni in vojaški funkcionarji. Ta bo imel skrbeti, da se reforme izvedejo, nadzoroval bo upravno in finančno službo ter sultanu nasvetoval zboljšanja. Nadalje bo imel pravico odstavljati in imenovati uradnike. 5. Kot najvišja instanca se osnuje posebna komisija, obstoječa iz predsednika in treh članov. Podrejena bo naravnost sultanovemu velikemu vezirju.

Poslanica predsednika Roosevelta.

Kar je pri nas prestolni govor pri otvoritvi drž. zbora, to je v Ameriki predsednikova poslanica. Novo tvorjeni ameriški zbornici sta ravnokar sprejeli tako poslanico predsednika Roosevelta. Ista govori o političnem in gospodarskem položaju v onem ponosnem, da ne rečemo ošabnem tonu, kakor je sploh bogatašem prirojen. Tu se čita: Vedno smo še v perijodi brezmejnega blagostanja. Kot narod smo igrali na svetu veliko vlogo, in pripravljeni smo svojo bodočo vlogo še povečati. Tudi če bi hoteli, bi ne mogli igrati male vloge. Mi nismo slabihi in bojzljivci, naš evangelij je upanje in zmogovito prodiranje. Ne strašimo se bojev. Opraviti imamo z velikimi problemi na tujem, pa še z večjimi doma. Toda mi smo tudi v stanu, jih rešiti. Govoreč o trutih, ki grozijo uničiti sploh vso malo industrijo, obrt in trgovino, je rekel, da je tako združevanje neizogibna posledica v razvoju moderne industrije. S trusti se je razširilo bogastvo ter dobila dežela vodstvo v mednarodnem industrijskem svetu, in kaj takega ne sme odpravljati. O monopolih je rekel, da so krivični, povdarjal je nadalje potrebo zakona glede naseljevanja. Poslanica pozdravlja vsako delavsko organizacijo, odobravlja mirovna raziščišča mesto vojne, a vendar podarja takoj nato, da je Zedinjenim državam potrebno ustanoviti si generalni štab ter pomnožiti mornarico, češ, da je za ohranitev sedanjega miru najboljši porok močno brodogradništvo.

Najnovejše polit. vesti.

Novi poslovnik za drž. zbor sta baje izdelala dva poslanca konservativnega veleposlamenta ter ga prilagodila izkušnjem nemškega drž. zbora. Načrt je že v Körberjevih rokah. — Vsenemci so sklenili na svojem shodu v Karlovih varih, da se ne pridružijo nobeni stranki. — Odpoved trgovinskih pogodb se izvrši baje že v tekočem mesecu ter se razun Italiji tudi Rumuniji in Srbiji odpove pogodba. — Nemško-češki spravi načrti so se danes obelodanili. — Češki deželni odbor je zavrnil pritožbo magistrata v Liberecih, ki se je branil sprejemati češke dopise. — Demonstracije zoper češke voditelje in okrajnega glavarja so

ključno s češko umetnostjo, in ki bi naj enako ležalo na vpogled v vseh naših kavarinah pa tudi v hišah naše imovite inteligence, ki sicer kaj rada podpira tuje pseudoumetniške liste, a la »Moderne Kunst«, ki je le boljši »Familienblatt«. 1. številka »Dila« ima 5 umetniških prilog in 45 drugih reprodukcij.

Tednik »Dalibor« je fin muzikaličen list že v 24. letu svojega obstanka in muzikalično nabraženim Slovincem gotovo znan. »Divadelni listy« izhajajo dvakrat na mesec v lepi izdaji in dobro prospevajo, — pač tudi zato, ker se tako radi mešajo v zakulisne intrige.

Ženskih listov je šest, — morda o priliki sploh o celotnem češkem ženskem gibanju kaj več. — Razun tega sta še dva posebna modna lista.

Za humor skrbi »Švanda Dudák«, že 21. leto, zadnji čas mu asistira »Žertem světem«. Političen humor in satiro ponujajo »Humoristické listy« in »Šipy«, škoda, da mnogokrat brez soli.

Razume se, da je tudi strokovno časopisje jako razvito. »Epocha« in »Věda a práce« sta lista za iznajdbe in napredek na polju obrta, trgovine, rokodelstva itd. Oba sta štirinajst dnevnika, prvi izhaja 8.,

uprizarili Nemci v Moravskih Hranicah, ker so se jim neugodno rešile reklamacije zadnjih občinskih volitev. — Deputacija graških tehnikov pod vodstvom rektorja je bila včeraj pri naučnem ministru, da izposluje nekatere učne spremembe na tem zavodu. — Med Kubo in Severno Ameriko se je podpisala recipročna pogodba. — Novo špansko ministrstvo sestavi najbrže Montero. Na krmilo bi prišli konzervativci. — Zedinjene države so imele do 30. junija letos 684,326,280 dolarjev dohodkov ter 593,038,905 dol. izdatkov, tedaj preostanka 91,287,375 dolarjev. — Tirolski italijanski poslanci so sklenili obstruirati tudi pri nujnih gospodarskih predlogah v deželnem zboru.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Poleg Albingenzov so največ trpeli Waldenzi. Preganjali so jih tako grozovito, da človeku kar kri zastane, če bere poročila cerkvenih pisateljev o tem divjem klanju in sežiganju ljudi. Sežiganih in pomorjenih je bilo na tisoče ljudi, ki niso storili drugega, kakor da niso verjeli, kar se jim ni zdelo verjetno. Pri preganjanju Waldenzov so se zlasti odlikovali franciskani. Samo franciskanski inkvizitor Lorelli je dal na Savojskem in v Dauphinéji sežgati in poklati več sto ljudi. Evo izgleda, kaj pravijo poročila: »Dne 22. maja 1393. se je v cerkvah v Embrunu vršila lepa slovesnost, vse mesto je bilo okrašeno, cerkveni altarji so bili okičeni, duhovniki pa oblečeni v dragocena oblačila. Kaka slavnost se je tako slovesno praznovala? 80 Waldenzov iz dolin Freysinieres in Argentières in 150 Waldenzov iz Valouisa je bilo obsojenih na smrt na grmadi. Polovica vsega prebivalstva teh krajev je izginila, izginile so cele familije: oče, mati in otroci.«

Sto let pozneje se je zgodilo še grozovitejšo klanje. Papeža Inocencija VIII. kardinalni legat Albers Kremonski je vdrl v dolino Vallouise, kjer so se Waldenzi skrili v neki votlini gore Polvoux. Pooblaščenec Kristusovega namestnika je dal pri vходу v to dolino zažgati velikanski ogenj. 1500 tu zbranih ljudi, mož, žen in otrok, je vsled ognja in dima umrlo, ali bilo poklanih od papeževih odposlancev.

Seveda se je tudi v občinah Merindol in Kabrières, ki sta spadali k Avignonu, torej k papeževi državi, kruto preganjalo krivoverce. Samo v cerkvi v Kabrièresu so papeževi ljudje pomorili kakih 500 ljudi, največ žensk, ki so pobegnile tja.

Ti izgledi bodo zadostovali za spoznanje, kako se je vera ljubezni po papežih in njihovih pooblaščenecih oznanjala na Francoskem. Zgodovinska resnica je: papeži in njih ljudi so z verskimi vojnam francoski narod na ludeh in na premoženju tako oškodovali, da Francija tega nikdar ne preboli. Francija bi bila danes tako glede obljudenja, kakor glede politične in narodne veljave največja in najmočnejša prva država na svetu, da se je mogla o pravem času oprostiti objema katoliške cerkve, tako pa hira in nazaduje v vseh ozirih, kakor vsi katoliški narodi.

Nič boljše ni postopala inkvizicija v družih deželah. Želje Ruma so bile vedno

drugi 11. leto. Inženérji imajo štirinajst dnevnika že 36 let, elektrotehniki 4 leta. Tednik čeških zdravnikov izhaja že 41. leto in ima dve prilogi. Droguisti, trgovci, gostilničarji itd. imajo svoje tednike ali štirinajst dnevnike. Razun tega je mnogo športovnih, kmetovalskih listov, list o živilih, list o pticah, list o letoviščih, — vse ima svoj list, še uganjkari. »Český Hádankář«, štirinajst dnevnik! Češka »Woche« je »Svět«, dunajski »Interessantes Blatt« ima dva češka konkurenta »Kuryr« in »Ilustrované listy«.

Sploh pa ta pregled še nikakor ni popoln, novejših literarnih in drugih listov v Pragi in v provinciji je vse polno, tako »Srdce«, »Moderní život« itd. »Nový Kult« je glasilo čeških anarhistov.

Da, mnogo se čita na Češkem. Dnevnik vedno boljše prospevajo in imajo ne kateri res velikanske naklade. »Narodna politika« n. pr., ki se imenitno razume na takozvano »Abonnementpolitik«, izhaja v stotisoč iztisih, od nedeljah pa in o priliki osebitih dogodkov tudi v 120.000 do 150.000 iztisih! Številka stoji 2 kr.!

Ali za danes dovolj o — papirju!

X.

iste, povsod jednake: obesiti — zadaviti — sežgati. Mesto sežgati rabijo inkvizitorji časih izraz »izkuhati«. Celo tako krut in krvoloden človek, kakor je bil kralj Filip II. je n. pr. glede divjanja inkvizicije na Nizozemskem rekel, da je nizozemska inkvizicija še špansko prekosila.

Tudi v Avstriji in v Nemčiji so inkvizitorji morili in požigali, kar se je dalo. Papeži pa so izdajali vedno nove bule na škofo in vladarje ter jih vedno z nova podžigali, naj postopajo neizprosno in naj zatro vse krivoverce.

Posebno značilno je popolnoma uničenje takozvanih Stedingers.

Ti Stedingeri na Oldenburškem v Nemčiji so bili krepki in zdravo kmetjsko pleme. Ti ljudje so se naveličali večnih krivičnih tirjatev svojega škofa. Dajte, dajte, dajte — je vedno kričal in molodoval škof in poleg desetine in tlake nalagal kmetom čedalje več bremen. Končno so se kmetje naveličali polniti nenaaitno farško bisago. Nagnali so škofove eksekutorje, pretepli nekaj duhovnikov in ker so bili lačni in žejni, so šli v samostane in se sam do dobra najedli in napili. Bil je upor proti duhovniškemu tiranstvu, upor proti duhovniški lakomnosti, neznamen kmetijski punt, kakor jih je svet veliko doživel; kadar je človek tako zatiran in izkoriščen, da še živeža nima, takrat ga mine potrpežljivost.

Škof je te kmete hitro proglasil za krivoverce, dasi ni bilo niti najmanjšega dokaza za kako krivoverstvo. Škof jih je proglasil za krivoverce zato, da bi jih mogel z ognjem in mečem pokončati in na priporočilo papeškega legata, dominikanca Ivana iz Vicence — ki je leto pozneje požigal ljudi v Lombardiji — je papež Gregor IX. leta 1231. ukazal versko vojno proti Stedingerskim kmetom in naročil škofu Gerhardu, da jih pokonča.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 5 decembra.

— **Osebnosti.** V področju graškega poštnege in brzojavnega ravnanjstva so imenovani poštini asistentom sledeči praktikantje: Pavel Marčič za Maribor, Karol Pšeničnik in Jaroslav Novotny za Zidan most in S. Hrovatin za Ptuj.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Jutri, v soboto se ponavlja velezanimiva slika iz gledališkega življenja »Zaza«, ki je pri premijeri vsled krasne igre gđ. Rückove dosegla največji uspeh. Kritika je priznavala, da je bila premijera »Zaze« ena izmed najlepših predstav na slovenskem odru. Glavno ulogo igra zopet gđ. Rückova, ulogo male »Toto« pa mala Saša Lierova, ki je s svoje nepričakovano naravno in ljubeznivo igro izzvala splošno burno odobravanje. — V ponedeljek, na praznik Dev. M. sta dve predstavi: popoldne narodna igra s petjem »Gospod Jakob«, zvečer pa velika Smetanova opera »Dalibor«.

— **Slovensko gledališče.** Hudo papricirana burka, prikladna kakor nalašč za predpusten čas, je komedija »Medalja«, katero je nemški spisatelj Ludvik Thoma. Igra obstoji v resnici zgolj iz komičnih prizorov, kateri se dogajajo o priliki po jedine, napravljene po, rekel bi domače, okrajnem glavarju (g. Dragutinovič) v pršslavlje uradnega sluga (g. Boleška). Vlada je priznala slednjemu srebrno medaljo spričo večletnega in marljivega službovanja. Kakor je obično pri političnih uradih, povabili so se k navedenemu slavlju zastopniki iz raznih slojev, poslanci, kmetje, učitelji itd. Ker se je dramatik namenoma trudil postaviti žive tipe, vzete iz življenja, na oder, kar se mu je tudi posrečilo, ne imenujemo nalašč nobenega priimka: drug od drugega se po značaju razlikuje bistveno. Poslanec, kateri se dobrika navzgor, s kmeti pa se zopet noče spreti popolnoma, je sleherniku živo v mislih, vsaj tekajo na duceate okoli, kakor v mestu, tako na deželi. G. Verovšek utelesil je s prav dobrim humorjem takega narodovega zastopnika. Lokavega kmeta posnema je izborni gosp. Perdan, kateri je žel priznanje v velikem šaljivem namiznem nagovoru, oziroma napitnici z roboto komiko, naslovljenem na glavarjevo soprogo (g. Dobrovolna). Dobre poteze je izumila slednja v svoji vlogi, katera zahleva nekoliko izbirečno damo iz boljših krogov, zgražajočo se nad okorno kretajočimi se kmeti z njih neslanimi dovtipi in prepiri. Primeren uradni nimbus ohranil v celi igri gosp. Dragutinovič kot gla-

var. Krajnega komisarja, rekli bi zopet z našo govorico, kateri se v teoriji ogreva za kmeta ter izumlja patetično pred družbo načine, kako olajšati kmetu gmošten položaj, narisal je prav solidno gosp. Danilo, dasi je kvaril utis njegov malce skrhani glas. Pretiraval pa je gosp. Lier sicer dobro naslikanega revnega učitelja, kateri sprva nastopajoč bojzljivo, se polagoma ojači, kadar je ob tej ugodni priliki konsumiral precejšnjo kvantiteto imenitne kapljice. Temu nasproti ni prekoratil g. Boleška, kot sluga-slavljenec, dostojnih mej, podal je zopet živo-resnično podobo takega skromnega starčka. Vsi drugi, tu navedeni predstavljalci sodelovali so tako točno in s toliko živahnostjo, da se je s to igro podala občinstvu zanimiva slika iz vsakdanjega življenja, temveč, ker se dogajajo jednake prilike tudi pri nas, četudi se ne končajo s pretepom, v naši igri provzročeni po povabljenih kmetih. Slednje dejstvo je morda zakrivilo, da se jeden del občinstva ni mogel sprijazniti z završetkom te sicer ne slabe igre. — Repriza »Cavallerie rusticane« obnesla se je blizu tako, kakor njena zadnja uprizoritev; razlikuje se le mimo prve po dejstvu, da je bila gospa Hanuš Svobodova kot Santuzza zopet v polni kreposti glasu, da je zvišal g. Kral vrednost Alfijeve vloge v dvogovoru s Santuzzo, da se osveti nad Turiddu-om. G. Vlček kot Turiddu je očaral zopet občinstvo s presenetljivim petjem in temperamentno igro. Prav prikladno bi bilo, če se v prihodnjih uprizoritev te Mascagnijeve opere združi zopet z imenitno Cavallottijevo veseloigro »Jeftejeva hči« katera je zadnjič močno ugajala občinstvu.

Dr. B.

— **Večer Konopnicke.** Kakor smo poročali, bo sodelovala pri »Večeru Konopnicke« tudi »Društvena godba«. Na sporedu so sledeče skladbe: 1. »Poljska narodna pesem«. Arija. Petrow. V oficialnem delu. 2. Slovenske pesmi. Overtura. Stalac. 3. Koncertni valček št. 12. A. Dvofák. 4. Fantazija iz opere »Lohengrin«. Wagner. 5. Koncertna mazurka iz opere »Halka«. Moniuszko. 6. »Moja Avstrija«. Fantazija na rogu. Rosenkranz. 7. Potpourri iz opere »Čarostelec«. Weber. — Razposlanih je bilo jako mnogo vabil. Pri tolikem številu vabljenih je lahko mogoče, da je bil kdo nehote spregledan. Dotičniki naj to blagohotno oprostite. Vabljen je vsakdo brez razločka in vsakdo bo dobro došel, kdor se udeleži te slavnosti.

— **Iz Brezovice pri Ljubljani** se nam piše: Dne 20. pretečenega meseca vršila se je pri nas volitev občinskega odbora. Ker se letos naša č. duhovščina ni nič vtikala vmes, vršila se je čudovito in naglo. Vsak je volil po svojem prepričanju one može, kateri so se mu zdeli za se in za občino najbolj zmožni. Tako je n. pr. neki lovec, ki je baje vedno hodil poslušat ginljivo petje divjih petelinov, volil po svojem prepričanju samo »jagrec«. Ko se ga je vprašalo, zakaj je te volil, je odgovoril: »Donnerwetter, če bomo te izvolili, ej, to bomo lovili in streljali.« Morda si je še mislil, da ima še on »jago«. Iz istega vzroka so volili nekateri manjši posestniki sebi enake s parolo: »Tudi mi moramo priti na krov.« No, drugi pa, ki so uvideli, da njih stranka propada, popustili so s čemernimi obrazi volilni prostor ter si tolažili v bližnji gostilni jezo z dobrodejno kapljico. Dne 3. t. m. bila je potem volitev župana in občinskih svetovalcev. Za župana je bil zopet in to soglasno izvoljen Iv. Kušar, posestnik iz Notranjih Goric, za občinske svetovalce pa: Oražem Peter, posestnik iz Vnanjih Goric; Novak Franc, posestnik iz Plešivce; Jan. Zdešar, posestnik iz Vnanjih Goric; Artač Jan., posestnik iz Notranjih Goric; Mrovlje Anton, krčmar iz Brezovice, in Rus Andrej, posestnik iz Plešivce.

— **Mlekarski tečaj.** V Selcih pri Škofljoki se bo vršil desettedenski praktični kurs o mlekarstvu, maslarstvu in sirarstvu, ki se prične 8. januarja 1903. Mladenči, ki žele se udeležiti tega pouka, naj se zglaste do 20. decembra t. l. pri deželnem odboru v Ljubljani s prošnjami za sprejem, katerim naj pridenejo spričevalo občinskega županstva o poštenem vedenju in o desedanjem delovanju v kmetijstvu sploh. Prednost imajo oni, ki so v tej stroki že delovali.

— **Ptujski župan Ornig v stiski.** V Ptuj in sploh po Spodnjem Štajerskem vzbujajo veliko pozornost sodna obravnava, katera se je začela dne 20. novembra pred ptujskim okrajnim sodiščem proti bivšemu uredniku »Štajerca« pl. Kalhbergu. Toži ga zaradi razžaljenja časti ptujski župan, pek Jožef Ornig. Povod tožbi je pismo, katero je pisal Kalhberg pred deželnozborskimi volitvami vodstvu nemške narodne stranke v Gradcu in s katerim je hotel doseči, da stranka Orniga ne postavi več deželnozborskim kandidatom za graško trgovsko zbornico. Stranka je vkljub pismu kandidirala Orniga in je bil ta tudi izvoljen poslancem. Naročilo pa se je Ornigu, da mora tožiti Kalhberga zaradi pisma. V tem pismu dolži Kalhberg Orniga, da je na podlagi ponarejenih delavskih knjižic in namišljenih računov izvalil od države 3000 K podpore za obvezna dela v l. 1901, ne sicer sebi, ampak mestu na korist. Mestne uradnike je za to prisilil, da so pristne dnevnike uničili in jih ponaredili. Ker se je mestni oskrbnik Majer branil, da bi podpisal ponarejene listine, bil je nekoliko dni pozneje odpuščen. Da pa bi se Ornigu nič ne moglo zgoditi, je dal pritisniti pečat, ki nosi podpis Ornigov, na listine od tretje osebe. Dne 20. m. m. se je začela obravnava pred sodnikom adjunktom Watzulikom. Kalhberga je zagovarjal mariborski odvetnik dr. Haas, Orniga pa ptujski odvetnik dr. Ambrositsch. Pri obravnavi izpove Kalhberg, da je šel še prej k dr. Ambrositschu, predno je pisal ono pismo v Gradec, ter mu razložil celo stvar. Dr. Ambrositsch mu je zapisal tudi addresso, kam naj naslovi pismo, in Kalhberg je pokazal pri obravnavi ta listek, kar je naredilo velik utis na vse v sodni dvorani navzoče. Ko je Kalhberg na poziv sodnikov vedel tudi povedati, kako je Ornig v dež. zboru dobil po zvijači podpise za neko interpelacijo, zaklical je Ornig zelo razburjen: »To je impertinenca, če bi kaj takega storil, bil bi onemogočen v nemški ljudski stranki.« Kalhberg (razjarjen): »Zavračam besedo impertinenca, kaj takega si ne dam dopasti.« Zagovornik dr. Haas: »Gospod Ornig, zaradi tega se boste morali še zagovarjati!« Dr. Ambrositsch: »Prosim, gospod sodnik, da pri takih trditvah prekinete pravočasno zatožencu besedo.« Dr. Haas: »Gospod sodnik, izvolite tožitelja zaradi besede impertinenca zavrniti.« Sodnik: »Zavračam besedo impertinenca.« Obravnava se ni končala, Kalhberg in Ornig hoteta vsak v svoj prilog dopri nesti dokaze in vsled tega se je obravnava odgodila na nedoločen čas.

— **Na smrt obsojen.** Celjsko porotno sodišče je obsodilo na vislice ondotnega prodajalca južnega sadja Pungradiča, ki je 20. septembra letos ustrelil svojo priležnico Persolio. Do zadnjega trenutka je trdil, da so ju med potjo na sejem v Šoštanj napadli roparji ter njegovo spremljevalko ustrelili.

— **Cigani — roparji.** Cigana Müller in Seeger sta dne 17. septembra t. l. oropala nekega Fr. Drauschbacherja na cesti med Mislinjem in Pamečami pri Slov. gradu za 7 K 10 h., tabak, pipo in steklenico zdravila. Celjski porotniki so obsodili oba cigana na 10 let težke ječe.

— **Žareč pepel je podsul** v cinkarni-tovarni v Celju delavca Josipa Šribarja. Nakladal je pepel, ki je pomešan z nepogašeno žlindro v velikih plasteh, pri tem ga je zgornja plast podsula ter je vsled opeklin umrl.

— **Konkurz beljaške tovarne za celuloze.** Komanditna družba A. Aberg, inženier v Beljaku, J. Franz, tehnik na Dunaju, Erneste de Paciani, inženier v Cividali in baron Aichelburg, tovarnar v Beljaku so imeli v Beljaku tovarno za celuloze, ki je prišla ravnokar v konkurz. Konkurz je proglašen tudi čez privatno premoženje imenovanih združnikov. Pasive znašajo dva milijona kron.

— **Izpred sodišča.** Včeraj je bila porotna obravnava proti Mariji Hočevnar, ki je bila soglasno oproščena, in proti Mariji Mažgon, ki je bila tudi oproščena.

— **Pod vlak** se je hotela vreči včeraj popoldne na južnem kolodvoru neka slaboumna ženska. Pripeljala se je bila iz Budjevice v Ljubljano in se je pe-

ljala z otrokom domov v Istro. Ko je odhajal gorenjski vlak, hotela je po vsej sili v ta vlak in ko so ji to zabranili, je tiščala pod vlak. Morali so jo prijeti in držati, dokler ni odšel vlak.

— **Na tla podrl** je včeraj zvečer na mostu čez Gruberjev kanal posestnikov sin Franc Štrukelj z Iga z vpreženim vozom delavčeve ženo Marijo Dereani, stanujočo na Dolenjski cesti št. 29, katera se je na levi rami precej poškodovala. Franc Štrukelj je hotel z vozom zbežati, pa ga je policijski stražnik prijel in ustavil.

— **Nadležen pijanec.** Delavec Franc Žabnikar na Ilovici št. 14, je prišel včeraj zvečer pijan v izkuh na Karlovski cesti in je tukaj začel razgrajati in posovati izkuharico, vsled česar sta ga ta in dekla postavili na zrak in dekla ga je še porinila, da je padel na cesto.

— **Popadljiv pes.** V torek je na Ilovici pred hišo števil. 21 pes posestnika Lovrenca Ovna popadel 13letno posestnikovo hčerko Ano Gale in ji raztrgal obleko. Deklica se je hudo prestrašila. Poškodovana ni bila.

— **Nezgoda.** Josip Čandek, 9 let star, kajzarjev sin z Janeževega Brda v postojnskem okraju, je bil pripeljan v bolnišnico. Dne 2. t. m. ga je neki voznik z vozom pritisnil k zidu, da si je strl kost nad komolecem leve roke.

— **V palec ugriznil** je hlapec Franc Mencin na Dunajski cesti števil. 55 svojega gospodarja, kateri ga je posvaril, ker ni konj pravočasno osnažil. Gospodar je dal hlapca zapreti.

— **Izgubljene in najdene reči.** Mizarski pomočnik A. H. je izgubil na Dunajski cesti zavitek satena. — Posestnik A. St. je izgubil od Marije Terezije ceste po Dunajski cesti in Šelenburgovih ulicah in po Kongresnem trgu do Vegovih ulic belo, vozno plahto. — Sodni sluga K. J. je našel včeraj na Starem trgu manjšo svoto denarja.

— **Posredovalno delovanje mestne posredovalnice za delo in službe** v mesecu novembru. V primeri z lanskim letom enakega meseca je došlo v letošnjem skoraj povsem jednako oglašilo, v primeri s prejšnjim mesecem pa je posredovanje nekoliko zastalo. Oglašilo je došlo zlasti manj pri prometnih uslužbenih in hišnih poslih, ker proti koncu leta tako gospodarji kakor posli le malo menjujejo službe, oziroma posle. Pri moških so delo dobili dinnarji, razni trgovski, gostilniški in prometni uslužbenci. Pri ženskem delu pa največ hišni posli, nadalje gostilniško osebje, šivilje, prodajalke in posli za kmetško delo. Posredovanje z vajenci in stanovanji tudi v tem mesecu ni imelo uspeha, ker obseh jako pomanjkuje. Kakor običajno, se je posredovanje nanašalo največ za mesto, vendar je bilo mogoče tudi dokaj manjih naročil rešiti.

— **Razpisane službe.** Mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštne uradu (III/4) v Mirnipeči, politični okraj Rudolfovo, proti pogodbi in kavciji 400 K. Letna plača 550 K, uradni pavšal 140 K in letni pavšal 548 K za vzdržavo petkratne pešne zveze na dan med poštne uradom in kolodvorom v Mirnipeči ter za lokalno dostavljanje poštne pošiljatev.

— **Koncert „Ljubljanske društvene godbe“** bo v soboto, dne 6. t. m. v »Narodni kavarni«. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstopnina prosta.

* **Najnovejše novice.** Bivši nadporočnik Mattasich-Keglevich je imel tajni sestanek s princesinjo Koburško v zdravilišču Lindenhof. — Za 500.000 lir bombaževine je zgorelo v pristanišču v Genovi. — Pesnik »svetovnega gorja« Hieromus Lorm je umrl v Brnu v visoki starosti. — Še eno poverjenje je v posojilnici v Posojilnici v Kraljevem Gradcu je poveril blagajnik 28.000 K. — Nesreče na morju. Parnik ogrsko-hrvaške parobrodne družbe »Zvir« se je potopil med vožnjo iz Jave. Imel je 7500 ton blaga. V Severnem morju se je potopil parnik »Neptun«. Utonilo je tudi 24 mož. — Nadvojvoda Fran Ferdinand — »lovski kralj«. Pri lovu blizu Breslave je postreljal avstrijski prestolonaslednik 420 komadov divjačine. — Za asaniranje svetovne avarske posojilnice se je ustanovila v Pragi posojilnica »Douffera«, ki je prevzela vse aktivne in pasivne avarске posojilnice. — 150letnica Terezijanske vojaške akademije

v Dunajskem Novem mestu se bo obhajala 14. t. m. Cesarja bo zastopal nadvojvoda Fran Ferdinand. — Železnica brez vode. Vsi študenti na železnici Kursk-Harkov so usahnili. Vsled tega že tri dni ne morejo tovrstni vlaki voziti. — Zakon zoper poljube. V Virginiji je vlada predložila zakon, ki prepoveduje poljubovanje, ker se na ta način prenašajo bolezni. Za vsak poljub je določena kazen 5 dolarjev.

* **Dvoboji.** Iz Lvova se javlja: Častniški namestnik Pavel Bernatovič pri 80. pešpolku v Lvovu, rojen Vukovarčan, sin trgovca Jurija Bernatoviča, se je dvobojeval preteklo nedeljo s častniškim namestnikom Kamilom Tintaro. Vzrok je bil ker je Tintara v družbi hudo napadel Bernatoviča radi njegove odločne hrvaške narodnosti. Pri prvem napadu je bil Tintara r njen na desni roki, pri drugem mu je Bernatovič presekala žile na roki, da je Tintari padla sablja na tla. Bernatovič, ki je v tesnem sorodstvu z ljubljanskim Bernatovičem, je le malo opraskan na licu.

* **Proces Schalk-Wolf.** Včeraj se je dokazovanje zaključilo, za danes se je napravil odmor, in jutri se začnejo zagovori ter se obravnava dožene najbrže šele pozno zvečer. Do včeraj so bili izračunjeni stroški za priče na 4000 K. Zadnji je bil zaslišan upravnik »Ostd. Rundschau« Gutmann, ki je prejel znano podkupnino od sladkornega kartela. Priča je povedal da je imel Wolfov list 80.000 K primanjkljaja, ko je prišel on v upravništvo, zato je moral iskati denar, kjer ga je le dobil, ako tudi ne na časten način.

— **Mommensen — kandidat Nobelove cene.** Dr. Mommensen, slaboglasni sovražnik Slovanov in vseučiliški profesor nemški, je obhajal pretekli mesec 85letnico svojega rojstva, baje dobi Nobelovo ceno za svoje znanje rimske zgodovine. Cena velikega Nobela, ki je hotel spraviti narode in za znanstvena miroljubna dela žrtvoval milijone, bo slabo pristojala nemškemu rabeljnu, ki je svetoval v vsi resnobi svojim nemškim rojakom, naj začnejo po barbarsko razbijati Čehom — lobanje.

* **Cesarjev dar.** Da ni papež ljubosumen in nevošljiv radi dveh sivev, ki jih je ravnokar poklonil naš cesar laški kraljici Jeleni, daruje cesar povodom 15letnice pontifikata Nj. Svetosti istemu svojo sliko v naravni velikosti.

* **Kitajski Salomon.** Časnik »Dajni izhod«, ki izhaja v Šanghaju za Evropejce, objavlja ravnokar sledeče »Izpred sodišča«. K mandarinu sta prišli dve ženski z otrokom in vsaka je trdila, da je otrok njen. Mandarin je bil v zadregi — za to je poklical na pomoč svojo ženo. Ta se je takoj prišla dela. Otroka je vzela v drugo sobo in služabnikom je naročila, naj vlové veliko ribo v mestnem ribnjaku. Potem je naročila, naj sledejo otroka in opravijo ribo ter jo pokrijejo. Potem je šel mandarin s Kitajkama k reki, kjer je takole razsodil: »Ker se pričakata za otroka, ne bo otrok nobeni prisojen, temveč ga vržem v vodo.« In tako je tudi storil. Obe materi sta zaupili, a takoj je ena dejala: »Ne znam plavati« ter se je obrnila. Ali druga se je vrgla nemudoma v vodo. Ribi se je kmalu oprostila obleka ter izginila, mati pa je bila končno sama že v nevarnosti, da utoni. »Skočite po njolo« je velel mandarin služabnikom, kajti ona je prava mati« ter ji izročil doma otroka, drugo pa zaradi laži kaznoval.

Društva.

— **Zadruga krojačev, klobučarjev i. t. d.** vabi tem potom svoje cenjene člane, da se blagovoljno polnoštevilno udeležijo ustanovnega shoda deželne zveze obrtnih zadrug za Kranjsko, ki se vrši v pondeljek (praznik), dne 8. decembra t. l., ob 9. uri dopoldne v dvorani »Mestnega doma«.

— **Telovadno društvo „Zagorski Sokol“** priredi za člane in povabljence v nedeljo dne 7. grudnia t. l. ob 6. uri zvečer »Miklavžev večer« v prostorih gospe Medvedove.

— **Narodna čital. v Črnomlju** priredi dne 7. grudnia t. l. v hotelu g. A. Lacknerja zabavni večer. Vspored: 1. »Prekrokana noč dijaka Veseliča«, kuplet. 2. »Po maskaradi«, gluma v 1 dejanju. 3. »Evlalija v letovišču«, komičen prizor s petjem. 4. »Vitez Peter«, melodram z gromom in bliskom. 5. »Trije Jurčki«, komičen prizor s petjem. 6. »Potepuh pred sodiščem«, opereta v jednom dejanju. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina 60 vinarjev.

— **Slovensko pevsko društvo v Konjicah** ima svoj letošnji občni zbor dne 14. decembra ob 8. uri zvečer v čitalniških prostorih po običajnem vspeledu.

— **Slovensko društvo „Ilirija“ v Pragi.** Pri III. izrednem občnem zboru, v pondeljek dne 1. t. m. in pri I. odbojni seji dne 2. t. m. »Slovenskega društva „Ilirija“ v Pragi« se je sestavil sledeči odbor: Predsednik: Egon Staré, cand. iur. Tajnik: Ciril Jekovec, stud. ing. Blagajnik: Pavel Pestotnik, stud. phil. Knjižničar: Janko Pretnar, stud. iur. Odborov namestnik: Viljem Kukec,

stud. ing. Društvo »Ilirija« priredi s kolinskimi Sokolom »Fügnernem« v Kolinu, ki je pokazal že spomladi posebno napram nam Slovincem svojo veliko gostoljubnost, dne 10. prosinca 1903. l. maske-rado. Zabavni odsek je pozval doslej okrog 1300 adres ter ukrenil vse potrebno, da se maskarada obnese v vsakem obziru kar najsijajnejše. Dekoracije napravi društveni član, akad. slikar Žmitek. Med kolinskimi občinstvom vlada največje zanimanje za to prireditve. Eventualne reklamacije vsprejema »Ilirija« v Pragi in Sokol »Fügnern« v Kolinu.

Književnost.

— **Nove pravljice iz 1001 noči.** V založbi Lav. Schwentnerja je izšla lična knjiga za mladino z gorenjim naslovom. Pravljice »Tisoč in ena noč« spadajo med najpriljubnejše in najprimernejše mladinsko čtivo. Schwentnerjeva knjiga se odlikuje po lepem jeziku, pestrem slogu in jako ličnih ilustracijah. Podobe so izdelane v barvotisku, kar mladini posebno ugaja. Cena knjigi, ki je lepo vezana, je prav nizka, stane namreč samo 2 K 20 v. Kot Miklavžovo in božično darilo je ta knjiga jako primerna. Sploh je pa gosp. Schwentner izdal že lepo vrsto mladini namenjenih knjig, ki vse zaslužijo toplega priporočila.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 5. decembra. Nemške stranke iz Češke so se glede svojih postulatov v jezikovnem oziru končno zjedini in so izdale elaborat, ki obsega te njih zahteve. Nemci zahtevajo razdelitev na narodna jednodna okrožja z okrožnimi zastopi in okrožnimi oblastnjami. Povdarjajo svojo zahtevo glede uvedbe nemškega državnega jezika privoljujejo, da se v okviru potreb v čeških okrožjih uvede češki notranji uradni jezik, zahtevajo uradnike, ki pripadajo k narodnosti prebivalstva dotičnega okrožja. V uresničenje tega naj se izdajo zadevni državni in deželni zakoni, kateri pa morajo zajedno stopiti v veljavo. Nemci iz Štajerske in iz Koroške so jako nezadovoljni s tem elaboratom, češ, da bi mogli imeti za nemstvo teh dežel neugodne posledice. Pri dotični razpravi sta Derschatta in Kaiser jako ostro govorila.

Dunaj 5. decembra. Posl. Prade je včeraj izrekel mnenje, da se oktroira jezikovni zakon, ker ni misliti, da bi prišlo do porazumljenja. Danes so Nemci iz Moravske in Šlezije izdali izjavo, da se sme jezikovno vprašanje samo zakonitim potem urediti in da ugovarjajo oktroiranju.

Dunaj 5. decembra. Danes imata vodstvi češkega kluba in kluba čeških veleposestnikov skupno posvetovanje o nemških zahtevah. V Pragi ima jutri vodstvo nemških strank v tej zadevi važna posvetovanja in sta vsled tega dr. Bärnreither in Urban odpotovala v Prago.

Praga 5. decembra. Češki listi se izrekajo jako previdno in rezervirano o nemškem predlogu in povdarjajo samo, da so nekatere točke nesprejemljive.

Beligrad 5. decembra. V Prištini v Stari Srbiji so Arnavtje streljali v stanovanje, kjer je prenočeval pravoslavni metropolit iz Prizranda, a ga niso zadeli.

Berolin 5. decembra. V parlamentu se čuje, da odpove vlada 31. decembra t. l. vse trgovinske pogodbe,

Narodno gospodarstvo.

— **Splošno kreditno društvo v Ljubljani** poroča za mesec november sledeče: Stanje opravičnih deležev 5980 kron, stanje glavnih deležev 80200 K. Prejete hranilne vloge tekom novembra 82810 K, izdane hranilne vloge tekom novembra 14721 K 10 h., izplačana posojila tekom novembra 81519 K 88 h., vrnjena posojila tekom novembra 48349 kron 92 h., stanje hranilnih vlog in tak račun 933891 K 72 h., stanje posojil 979893 K 36 h., naložen denar pri družih zavodih 74486 K 41 h., denarni promet tekom novembra 472778 K 64 h., lastno premoženje društva skupno z rezervnim fondom okroglo 97.000 K.

Borzna poročila.

Ljubljanska

KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Uradni kurzi dunajske borze dne 5. decembra 1902.

Naložbeni papirji.	Denar	Blago
42% majeva renta	101 20	101 40
42% srebrna renta	101 —	101 20
4% avstr. krona renta	100 45	100 65
4% zлата	120 60	120 80
4% ogrska krona	97 95	98 15
4% zлата	120 35	120 45
4% posojilo dežele Kranjske	97 75	—
4% posojilo mesta Spljeta	99 75	100 75
4% posojilo mesta Zadra	100 —	101 —
4% bosn.-herc. žel. posoj. 1902	99 50	100 50
4% češka dež. banka k. o.	98 75	99 75
4% z. o.	98 80	99 50
4% z. pisma gal. d. hip. b.	100 15	100 60
4% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	106 —	107 —
4% z. pisma Innerst. hr.	100 50	101 50
4% ogr. centr. dež. hr.	100 50	101 25
4% obl. ogr. lokal. želez. d. dr.	100 60	101 60
4% ob. češke ind. banke	99 50	100 50
4% prior. Trst-Poreč lok. želez.	98 —	99 —
4% dolenskih železnic	99 50	100 50
3% južne želez. kup. 1/2 1/2	290 85	292 85
4 1/2% avstr. pos. za želez. p. o.	99 50	100 50

Srečke	1884	1885
Srečke od leta 1884	182 —	188 —
" " " 1885	183 25	185 25
" " " 1886	247 —	251 —
" tizske	156 50	158 50
" zemljiske kred. I. emisije	263 —	266 —
" " " II.	263 —	265 —
" ogrske hipotekne banke	253 50	255 50
" srbske a frs. 100 —	87 —	89 —
" turške	113 —	114 —

Basiliška	1890	1891
Kreditne	434 —	438 50
Inomoške	88 —	89 50
Krakovske	75 —	78 —
Ljubljanske	75 —	78 50
Avstr. rud. križa	55 —	56 —
Ogr.	26 50	27 50
Rudolfove	70 —	74 —
Salcburške	77 —	80 —
Dunajske kom.	429 —	433 —

Delnice.	1892	1893
Južne železnice	62 —	63 —
Državne železnice	686 —	687 —
Avstro-ogrsko bančne delnice	1557 —	1565 —
Avstr. kreditne banke	669 50	670 50
Ogrske	702 50	703 50
Živnostenske	254 —	254 50
Premogokop v Mostu (Brux)	702 50	703 50
Alpinski montan	360 50	361 50
Praške želez. ind. dr.	1435 —	1438 —
Rima-Murányi	466 —	467 —
Trboveljske prem. družbe	385 —	397 —
Avstr. orožne tovr. družbe	295 —	298 —
Češke sladkorne družbe	145 —	147 —

Valute.	11 30	11 36
C. kr. cekin	11 30	11 36
20 franki	19 08	19 10
20 marke	23 42	23 50
Sovereigns	23 92	24 —
Marke	117 10	117 25
Laški bankovci	95 —	95 25
Rublji	2 53	2 53 75

Žitne cene v Budimpešti.

dne 5. decembra 1902

Termin.	za 50 kg	K
Pšenica za april	50	7 67
" " april	50	6 67
Koruzna " maj	50	5 77
Oves " april	50	6 31

Efektiv.

Cena se vzdržuje.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 35. Dr. pr. 1233

V soboto, 6. decembra 1902.

Noviteta! Noviteta!

Drugič na slovenskem odru:

ZAZA.

Slika iz življenja v petih dejanjih. Francoski spisal Pierre Berton in Charles Simon. Režiser Fr. Lier.

4. razpisna se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7 1/2 uri. — Konec po 10. uri.

Prihodnja predstava bo v ponedeljek, 8. decembra. Popoldne: „Gospod Jakob“. Zvečer: „Dalibor“.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 3. decembra: Jernej Vesel, vpok. nad-sprevednik, 77 let, Kolodvorske ulice št. 5, bula.

V hiralnici:

Dne 3. decembra: Ana Zalar, gostija, 62 let, železničar.

Spominjajte se dljaške in ljudske kuhinje pri igrah in stavah, pri svečanostih in oporokah, kakor tudi pri nepričakovanih dobitkih.

Meteorologično poročilo.

Vidna nad morjem 806.9 m. Srednji vršni tlak 756.0 mm.

Dec	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
4.	9. zvečer	736.5	- 0.9	sr. jvzh.	oblačno	0.0 mm
5.	7. zjutraj	736.5	- 3.3	sr. jvzh.	oblačno	0.0 mm
"	2. popol.	735.1	- 2.5	sr. jvzh.	oblačno	0.0 mm

Srednja večerajšnja temperatura -0.5°, zmrzala: -0.1°

Izurjena prodajalka

z dobrimi spridevali želi vstopiti v kako prodajalno, tudi proti nizki plači.

Ponudbe pod „nizka plača“ na uprav. »Slov. Naroda«.

Poskusite
J. Klauer-jev, Triglav

naravnopravilni liker!
Ogreva in oživlja želedec in teló.
Probuja tek in prebavo.
Daje dobro spanje. (415-243)

Edini založnik in imetnik:
Edmund Kavčič v Ljubljani.

Firm. 364. Ges. II. 47/3.

Änderungen und Zusätze zu bereits eingetragenen Gesellschaftsfirmen.

Eingetragen wurde im Register für Gesellschaftsfirmen:
Laibach, Spitalgasse, J. C. Mayer. Offene Handelsgesellschaft.

Tuch- und Schnittwarenhandlung, dann Bank- und Wechsel-Geschäft.
Eingetretten: Emerich Mayer jun. in Laibach.

Vertretungsbefugt: Jeder der drei Gesellschafter selbständig, sowie die bereits eingetragenen Prokuristen Carl Altmann und Emil Randhartinger.

Firmazeichnung der Gesellschafter: eigenhändige Zeichnung des Firmawortlautes.
K. K. Landesgericht, Laibach
am 2. Dezember 1902.

Izpremembe in dodatki k že vpisanim združnim tvrdkam. Vpisala se je v register za združne tvrdke: Ljubljana, Spitalske ulice, J. C. Mayer. Javna trgovska zadruga, trgovina s sukninim in perilnim blagom, potem banka in menjalnica. Vstopil: Emerik Mayer jun. v Ljubljani. Pooblaščen za zastopanje: Vsak izmed treh združnikov samostalno, kakor tudi že vpisana prokurista Karol Altmann in Emil Randhartinger. Podpis tvrdke združnikov: lastnoročni podpis naslova tvrdke. C. kr. deželno sodišče v Ljubljani, dne 2. decembra 1902. (2994)

Varuj svoje ženo!
Za vsako rodbino najvažnejšo knjigo v otroških zadevah s četrdesetimi zahvalnimi pisni poštja diskretno za 90 vin. v avstr. znamkah gospe
A. Kaupa,
Berlin S. W. 280 Lindenstrasse 47.

Prsni sirup

lekarja Piccoli-ja „pri angelju“
Ljubljana, Dunajska cesta

se uporablja z najboljšim vspehom pri hripavosti in kot kašelj blažilno in zasluzenje raz-tvarjajoče zdravilo. Odrasli vzamejo po 3-4 žlice na dan, otroci ravno toliko kavinih žličic. e 2 l steklenica 70 vin.
Zunanja naročila izvršuje lekar Piccoli proti poštnemu povzetju zneska.

Za Miklavža

priporoča

Rudolfa Kirbischa slaščičarna
Ljubljana, Kongresni trg

svojo bogato izbero v atrapah, figurah, bonbonih, koščkih s sadjem, pocukranem in glaziranem sadju v škatljicah, najfinejših bonbonih. Suhar, mandolato, medene potice, popernike, najfinejša pecivo za čaj, patience-pecivo, bisquit za šampanjec, kakao, čokolado, čaj, rum, konjak, najfinejša desertna vina in likere, prepečenec, skladanec (Waffel), karlovarske oblate za pischingerske torte.

— Za praznike —
najfinejše potice, pinca, šartelj, vina iz c. kr. dvorne kleti (c. kr. dvorni grad na Dunaju).
Vse jestvine sam izdelujem. (2972-3)
Naročila na zunan se izvršujejo točno.

Knjigovodkinjo

in štiri prodajalke

iz dobrih hiš išče za januar 1903 za damski salon

glavna zaloga „Angleškega skladišča oblek“, Mestni trg št. 5.

Take s praks imajo prednost.
Pismene ali ustne ponudbe na **Oroslava Bernatovića**, Ljubljana, Res-ljeva cesta št. 3. (2991-1)

Krasno knjižnico

iz zapuščine pisatelja Ivana Vesela, bivšega dekana v Trnovem pri liir. Bistrici

— prod —
vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Knjižnica in zaznamek taiste nahaja se v odvetniški pisarni društvenega raz-sodnika in zastopnika g. **dr. Fr. Stora**, Križevniške ulice št. 2.

Kavarna-restavracija Švicarija.

Jutri v soboto

jetrne, krvave in
pečene klobase
domačega izdelka.

V nedeljo, dne 7. decembra
velika

pojedina klobas.

Za mnogobrojni obisk prosi
Fr. Novak
restavrater v Švicariji. (3001)

Ces. kr. avstrijsko državno železnice.

C. kr. ravateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare, Heh, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-Monakovo direktni vozovi I in II. razreda.) — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novomesto, Kočevje. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Aussee, Ljubno Celovec, Beljak, (Monakovo-Trst direktni vozovi I, in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 15 m popoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Frago, Francove vare, Karlove vare, Heh, Marijine vare, Plzen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, Solnograda. — Proga. iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — Odhod iz Ljubljane juž. kol. v Kamnik. Mesani vlaki: Ob 4. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer in ob 10. uri 25 m, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Prihod v Ljubljano juž. kol. iz Kamnika. Mesani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 8 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru (1)

Trgovski pomočnik

zmožen slovenskega in nemškega jezika, izučen v trgovini mešanega blaga, želi stopiti v službo do 15. tega meseca.
Ponudbe pod: „S. L., poste restante Žalec“.

(2982-3)

Lepo posestvo

blizu postaje južne železnice, v večjem trgu, obstoječe iz mlina in žage na močni vodi, hleva in zemljišča, proda se iz proste roke pod dobrimi pogoji. (3000)

Naslov v upravnistvu »Slov. Nar.«.

Gostilničarji in zasebniki

ki si žele kupiti pristna

istrska vina

naj se obrnejo na **Pavla Sponza**, posestnika v Rovinju. (2880-5)

Teran po 26-32 K za hektl.
Muškatelec, beli. » 32-40 » » »

Pošta in železniška postaja **Rovinj.**

Neslišano!

365 komadov samo za gl. l'95.

1 prekrasna, garant. dobro idoča eleg ura, gre 24 ur, s pozlačeno verižico, 1 prekrasni collier iz orientalskih biserov, damski nakit za na roko, vrat ali lase, s patent. zaklopom. 1 prekrasni nastavek za smodke z jantarem, 1 prekrasna kravatna igla s similij briljantom, 1 veleleganten prstan z draguljem za gospode in dame, 1 jako lepa garnitura mansetnih, ovratnikovih in napsnih gumbov, garant. 3 odst. double-zlata, s patentovanim zaklopom, 3 komade pristno platne-nih žepnih robcev, 1 velelegantno niklasto žepno pisalno orodje z angleškim mehanizmom, 1 prelepo zrcalce z etujem in f. česalom, 1 jako krasna pariška broža za dame, najnovejše fačone, 1 f. vporabljen zapisnik, 20 komadov za dopisovanje potrebnih predmetov, 1 ff peresno držalo, 72 komadov angleških pisarniških peres in še 250 raz-nih komadov, ki so v domačiji koristni, gratis. Dobiva se po poštnem povzetju ali če se denar naprej pošlje pri trgovski tvrdki (2829)

C. GRÜNER, KRAKOV

poštni predal št. 5.

Če se naročita 2 zavitka, pridam lep žepni nož z 2 rezili. Za neugajajoče se vrne denar.

Polnovplačani akcijski kapital

K 1,000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, ko-munalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Spitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kaveije. (2975-3)

Eskompt in inkasso menic. Borzna naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija).

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vziaga.

Promet s čeki in nakaznicami.